

ei societatem faciendo, consolationem adhibebat, sicut nos sæpe consolationem accipimus ab amicis, per hoc solum quod videamus eos compati nobis, et societatem facere, atque approbare, et laudare rationes, quas ipsi novimus.

Quod autem Scriptura dicit factum esse in agonia planus sensus est, quod tunc quando erat in agonia, et sudore sanguineo apparuit Angelus ad confortandum, licet prius apparitionem narret Scriptura, quam agoniam.

Denique tertio modo intelligi potest ista confortatio, quia revera ipsum corpus Christi erat lassum, et debilitatum tanto sanguine fluente, unde Angelus confortavit ipsum, vel sanguinem abluendo, vel aliquo sensibili modo fovendo corpus, ut Cajetanus significat in calce commentarii huius articuli quarti, et est saltem rationi consonum, quia licet hoc Christus per seipsum facere posset, ad ostendendam tamen veritatem carnis, voluit externo ministerio uti, sicut etiam voluit a matre nutriri, gestari, et involvi.

QUÆSTIO XIII.

DE POTENTIA ANIMÆ CHRISTI.

EXPOSITIO LITTERÆ.

In articulo primo inquit D. Thomas, utrum anima Christi habuerit omnipotentiam simpliciter, et respondet unica conclusione, videlicet, impossibile esse quod anima Christi habuerit omnipotentiam; eo quod omnipotentia ut hic tradit D. Thomas est potentia activa cujuslibet rei factibilis; sed anima Christi non habet potentiam activam cujuslibet rei factibilis, cum creare non possit, nec seipsam producere; ergo non habet omnipotentiam simpliciter.

In articulo secundo inquit, utrum anima Christi habuerit omnipotentiam respectu immutationis creaturarum. Quadruplici respondet conclusione. Prima: Anima Christi secundum propriam virtutem, sive naturalem, sive gratuitam habuit omnipotentiam ad omnes illos effectus, qui sunt animæ convenientes, verbi gratia, gubernare corpus, et illuminare alios per gratiam, et scientiam.

Secunda conclusio: Anima Christi ut est instrumentum divini Verbi habuit virtutem instrumentalem ad omnes immutationes miraculosas faciendas in ordine ad finem incarnationis.

Tertia conclusio: Anima Christi etiam quatenus est instrumentum divini Verbi non habuit virtutem ad annihilandum.

Quarta conclusio: Anima Christi non habuit omnipotentiam respectu immutationis creaturarum.

In articulo tertio inquit, utrum anima Christi habuerit omnipotentiam respectu proprii corporis. Triplici respondet conclusione. Prima: Anima Christi secundum propriam virtutem non habuit omnipotentiam respectu proprii corporis.

Secunda conclusio: Anima Christi secundum quod est instrumentum divinitatis habet subjectum suæ potestati totaliter, et perfecte suum corpus, et omnem illius dispositionem.

Tertia conclusio: Omnipotentia, quam habet anima Christi respectu proprii corporis potius debet tribui divino Verbo, quam ipsi animæ Christi.

In articulo quarto inquit, utrum anima Christi habuerit omnipotentiam respectu executionis suæ voluntatis. Duplici conclusione respondet.

Prima conclusio: Anima Christi secundum propriam virtutem habuit potentiam ad universa, quæ voluit ut per seipsam adimplenda.

Secunda conclusio: Anima Christi secundum propriam virtutem non habuit potentiam ad ea, quæ voluit impleri secundum divinam potentiam, nisi solum instrumentaliter.

DISPUTATIO XV.

DE VIRTUTE, QUA HUMANITAS CHRISTI
OPERATUR EFFECTUS SUPERNATURALES.

ARTICULUS I.

Utrum conclusio D. Thomæ vera, ratioque illius pro illa efficax sit?

I. Pro intelligentia tituli statim advertendum est, non esse dubium quin per communicationem idiomatum homo ille Christus dicatur omnipotens; de fide enim est, quod sicut per unionem hypostaticam communicata fuit animæ Christi, et toti naturæ humanæ ipsa deitas, et reliqua attributa, communicata etiam fuit omnipotentia: sed difficultas est, utrum ex vi unionis hypostaticæ receperit anima Christi aliquam virtutem, et facultatem in se, et intra seipsam, a qua dicatur omnipotens. Nec etiam est dubium quin anima Christi habuerit omnipotentiam secundum quid cum limitatione, videlicet in ordine ad omnia illa, quæ necessaria erant ad finem incarnationis. Difficultas ergo est de omnipotentia simpliciter, an reperitur in anima Christi ex vi unionis hypostaticæ.

II. Partem affirmativam, videlicet, quod habuerit omnipotentiam sim-

pliciter tenuerunt hæretici quidam vocati Ubiquistæ, nomine desumpto a sua hæresi; affirmabant enim animam Christi, et totam ejus humanitatem taliter esse Verbo unitam, ut esset ubique, sicut ipsa divinitas; et similiter æterna, et omnipotens. Quorum errores referunt Suarez disp. xxxii, sect. iv, et Gregorius de Valentia tomo iv, disput. ii, quæst. ii, puncto iii.

III. Altera sententia est catholicorum asserentium humanitati Christi non esse communicatam omnipotentiam nisi solum per communicationem idiomatum; affirmant tamen, quod humanitas in se ipsa facta est potentior, quam esset in propria, et connaturali personalitate. Sic tenet D. Bonaventura et Richardus in iii, dist. xiv, art. ii. Et probatur hæc sententia, quia negari nequit quin ad perfectiorem existentiam, et subsistentiam sequatur perfectior operatio; sed animæ Christi communicata fuit media unione hypostatica subsistentia, et existentia divina; ergo facta est potentior ad operandum, quam esset in propria personalitate. Quid vero nos sentiamus, jam aperiemus.

IV. Prima conclusio: Omnipotentia simpliciter non est communicata animæ Christi, aut ejus humanitati ex vi unionis hypostaticæ; imo nec potuit communicari. Primam partem conclusionis ut de fide amplectuntur theologi, supposito

quod eadem fides docet (ut diximus supra quæstione secunda, articulo I et II) quod utraque natura tam divina, quam humana, facta unione mansit impermixta, et quælibet operabatur, quæ sibi propria erant. Ex quo principio sic probari potest conclusio ratione theologica: Natura humana etiam facta unione hypostatica mansit cum suis proprietatibus naturalibus, sicut divina cum suis; sed inter proprietates naturæ est potentia activa ad operandum, ut efficaciter probat D. Thomas in corpore articuli; ergo natura humana solum habuit potentiam finitam sibi debitam, et connaturalem creatam, et nullatenus omnipotentiam simpliciter, quæ propria est naturæ divinæ.

V. Secundo, quia omne quod a superiori derivatur, recipitur inferiori modo, atque in superiori habebatur; ergo si potentia operandi, quæ Deo est propria, derivetur in animam Christi, reperietur in illa inferiori modo, et consequenter non in tota sua latitudine, atque adeo non erit omnipotentia simpliciter. Antecedens probatur ex principio communissimo: Unumquodque recipitur ad modum recipientis, et consequentia constat, quia hac ratione licet visio Dei communicetur creaturæ, non tamen communicatur infinito modo, nec videtur Deus omnibus modis, quibus visibilis est, alias beatus comprehenderet divinam essentiam, quod est impossibile.

VI. Secunda pars conclusionis probatur, quia omnipotentia ex parte termini attingit omne creabile, et factibile, implicationem non dicens; sed hoc non potest attingere anima Christi, quia creare nequit ut causa principalis, nec ut instrumentalis in veriori sententia D. Thomæ (de quo videri possunt ea, quæ diximus tomo ultimo, prima parte, disput.

xviii, art. iv) nec potest causare se ipsam; ergo non potuit illi communicari omnipotentia simpliciter.

VII. Secunda conclusio: Humanitas Christi præcise ex vi unionis non habuit formaliter majorem virtutem physicam, nec fuit facta potentior in genere physico ad operandum, quam si propriæ personalitati esset unita. Dixi virtutem physicam, nam de hac solum est disputatio, et de morali jam supra diximus, quod operationes Christi ex eo quod a tali supposito eliciebantur, erant infiniti valoris in genere meriti, et satisfactionis. Dixi etiam formaliter, quia radicale principium operationum, quas modo habet Christus, scilicet suppositum, infinitum est, atque adeo ratione illius supponimus intellectum, et voluntatem, aliasque potentias animæ Christi habere summam perfectionem de lege ordinaria. Quod vero asserimus est non habere humanitatem ex supposito divino novam intrinsecam virtutem in se receptam ad effectus physicos producendos.

VIII. Conclusio ergo sic explicata probatur primo, nam principium proximum operationum physicum est proprietas naturæ, non personæ, quæ operatur ut quod; sed humanitas adhuc facta unione remansit invariata in sua essentia eodem modo, atque si esset in proprio supposito, et operationes in eodem genere physico essent, et ejusdem speciei; ergo modo unita non habet formaliter majorem virtutem physicam, quam in suo proprio supposito haberet.

IX. Secundo probatur, nam accidentia Christi, verbi gratia, quantitas, aut qualitas, non habent ex vi unionis hypostaticæ, quod faciant magis quantum, aut magis quale, quam si essent accidentia alterius suppositi creati; ergo similiter potentia operativa humanitatis non

erit facta potentior ad operandum physice. Patet consequentia, quia omnia ista remanent facta unione immutata, et invariata, et cum omnibus sibi propriis, ac si essent in proprio supposito.

X. Tertia conclusio: Ratio D. Thomæ pro sua conclusione efficax est, et demonstratio quædam theologica. Pro cuius majori luce advertendum est, quod sicut D. Dionysius docet de cœlesti hierarchia, capite II: « Omnis potentia dicens actum perfectum supponit naturam proportionatam, cum talis potentia sit connaturalis, » et hac ratione D. Thomas 1-2, quæst. cx, artic. iv docuit, quod omnes virtutes supernaturales elicientes actus perfectos, necessario supponunt gratiam habitualement, quæ est natura, cui tales virtutes, quæ rationem habent potentiarum, sunt connaturales.

XI. Deinde nota, quod omnipotentia ex eo, quod virtutem infinitam importat, non solum extenditur ad omnes effectus posibles, sed etiam perfectissimo modo inter omnes modos posibles, nisi enim hoc haberet non esset omnipotentia simpliciter. Ex quo deducitur, quod natura proportionata isti virtuti infinitæ etiam debet esse infinita simpliciter; quare quia sola natura divina habet talem infinitatem, quia incapaces sunt omnes naturæ creatæ, ideo D. Thomas ex eo, quod est omnipotentia propria divinæ naturæ, et illi connaturalis, intulit, quod nulla creata potentia habere potuit omnipotentiam simpliciter. Et sic patet vis, et efficacia rationis D. Thomæ.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

XII. Arguitur primo contra nostram resolutionem ex illa Joannis III et XIII: *Omnia dedit ei Pater in manus*, quæ verba intelligunt de

Christo ratione humanitatis Theophylactus, et Alexander. Item ex illo Matthæi ultimo: *Data est mihi omnis potestas in cœlo, et in terra*. Quæ verba D. Hieronymus, et alii expositores de Christo ratione humanitatis interpretantur. Ex quibus verbis potest sic formari argumentum: Habere omnem potestatem in cœlo, et in terra, et habere omnia in manibus dicit omnipotentiam simpliciter; ergo hæc communicata est ipsi animæ Christi intrinsece ratione unionis hypostaticæ.

XIII. Respondetur, quod testimonium illud Joannis debet intelligi sic, quod in manus Christi tradita fuerint omnia, id est, omnes fideles quorum Christus est caput, aut quia ei in quantum Deus contulit omnia Pater æternus, quia genuit eum omnipotentem, sicut ipse Pater est.

XIV. Ad testimonium ex D. Matthæi, dico primo debere illa verba intelligi per communicationem idiomatum, per quam data fuit Christo omnis potestas in cœlo, et in terra; et specialiter dicitur post resurrectionem, quia tunc manifestatum fuit hominibus Christum habere illam potestatem; licet in quantum Deus, et ratione deitatis. Secundo, intelligi potest locus iste non de omnipotentia simpliciter, sed de potestate excellentiæ, quam habuit Christus ad regendum, et imperandum in ordine ad prædicationem evangelii; unde ibi subditur: *Euntes docete omnes gentes, etc.* Legantur expositores hujus loci, et specialiter Maldonatus, et doctores, quos ipse ibi allegat.

XV. Secundo arguitur auctoritate sanctorum patrum quos refert Suarez hic, inter quos est D. Cyrillus libro de incarnatione Unigeniti, capite VIII, et Damascenus libro III de fide, cap. VIII, qui videntur docere, quod Christus ut homo vere est omnipotens; ergo.